

Bargguhisvuohta

OANEHAČČAT JA ČIELGASIT

Sisdoallu

Kela doarjagat bargguheapmái	3
Bargguhisvuodabeaiveruhta	6
Bargomárkandoarjja	10
Bargan bargguhisvuoda áigge	13
Skuvlen ja hárjehallan	14
Allaagát bargguheami doarjja	15
Ohcan ja máksin	16
Ná Kela bálvala	19

Kela doarjagat bargguheapmái

Bargguhisvuolta unnuda sisaboáduid.
Dán gihppagis mitalit,
makkár ruđalaš doarjaga sáhtát oažžut Kelas,
juos dus ii leat bargu.

Kela doarjagat bargguhisvuoda áigge leat
vuodđobeiveruhta ja bargomárkandoarjja.
Mitalit daid birra gihppaga čuovvovaš siidduin.

Gihppagis mitalit maiddái bargamis
ja studeremis bargguhisvuoda áigge.
Gihppaga loahpas gávdno diehtu das,
mo sáhtát ohcat bargguhisvuodadoarjagiid.

Gihpa mitala jagi 2022 dilis.

Lassidiehtu nehtas ja telefovnnas

Mitalit Kela doarjagiid birra
davvisámegillii čujuhudas
www.kela.fi/davvisamegillii

Mitalit bargguhisvuoda birra dárkileabbot
Kela suomagielat siidduin
www.kela.fi/tyottomat

Juos dus leat jearaldagat,
sáhtát ringet bálvalannummirii
020 692 210

Gii sáhttá oažžut Kela bargguhisvuodadoarjaga?

Sáhtát oažžut bargguhisvuodadoarjaga Kelas, juos dus ii leat bargosadji itge oaččo bargguhisvuodadoarjaga eará sajis.

Kela máksá bargguhisvuodadoarjaga olbmuide, geat ássat Suomas fásta. Sin lassin bargguhisvuodadoarjja máksojuvvo EU-riikkain bohtán olbmuide, geat leat manjimužžan bargan Suomas.

Dárkkis maiddái, sáhtátgo oažžut eará Kela doarjagiid, ovdamearkka dihte ássandoarjaga.

Juos bázat bargguheapmin

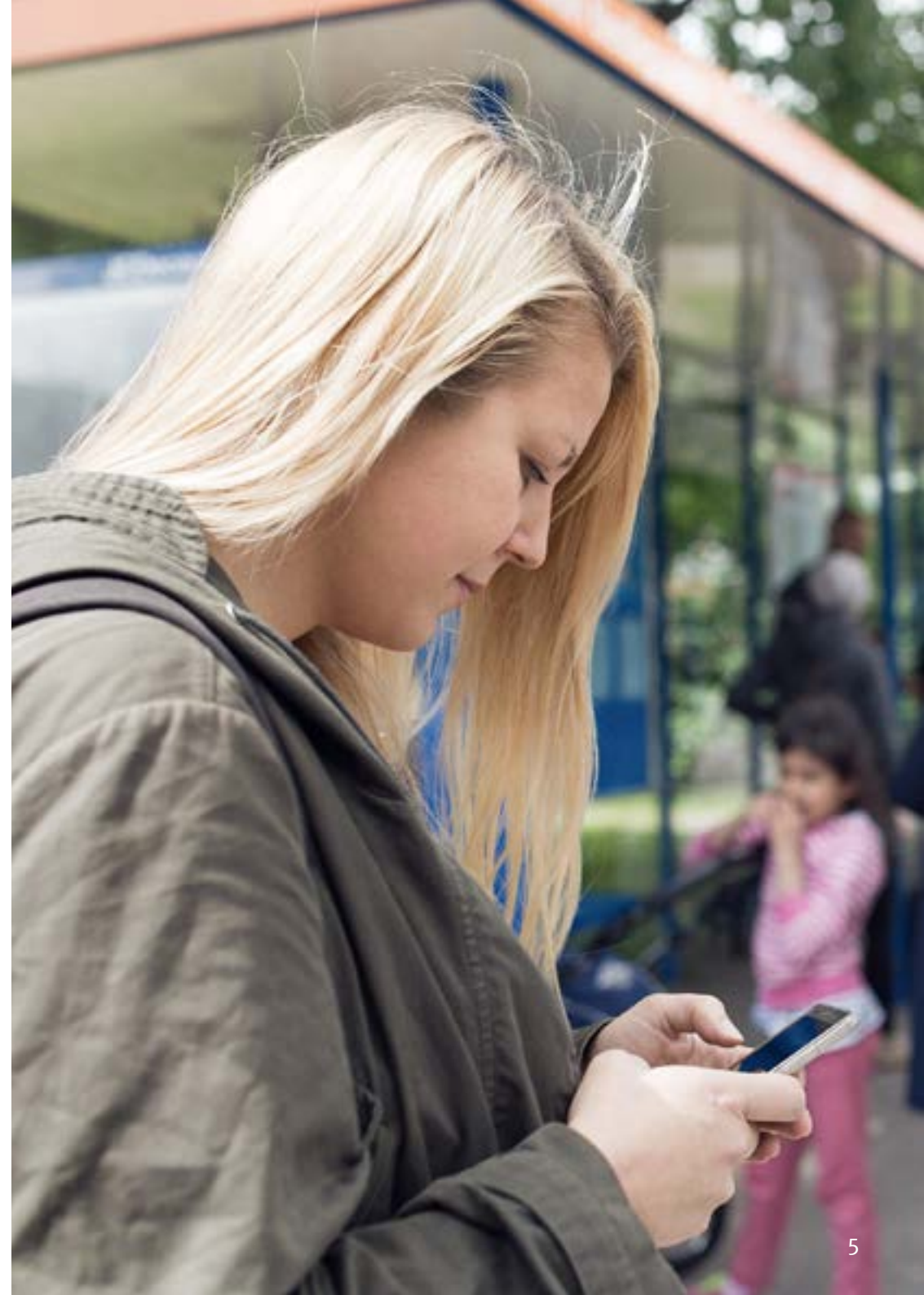
Juos bázat bargguheapmin, almmut iežat dakkaviđe bargguhis bargguohccin bargo- ja ealáhusdoaimmahakkii dahjege BE-doaimmahakkii.

Bargguhisvuodaovdu máksojuvvo dušše áiggis, go leat bargguohccin BE-doaimmahagas. BE-doaimmahat maiddái addá Kelai cealkámuša das, sáhttágo dutnje máksit doarjaga.

Bargguhisvuoda áigge dus lea geatnegasvuohta ohcat aktiivvalaččat barggu. Fertet maiddái váldit vuostá fállujuvvo barggu dahje skuvlema. Das ii sáhte biehttalit almmá siva haga, muđuid sáhttá massit doarjagiid.

Muitte doallat bargguohcama fámus. Dan sáhttá dahkat BE-doaimmahaga neahttasiidduin (suomagillii):

www.te-palvelut.fi

Bargguhisvuodabeaiveruhta

Bargguhisvuodabeaiveruhta sáhttá leat dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta dahje vuodđobeiveruhta.

Dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta

Dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa sturrodat rehkenastojuvvo dietnasiid dahjege boaduid mielde. Sáhtát oažžut dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa, juos gulat bargguhisvuodakássii. Sierra ámmátsurggiin lea dávjá iežas bargguhisvuodakássa. Gávdnojit maidái bargguhisvuodakássat, maida juohkehaš sáhttá searvat lahttun.

Kela ii mávsse dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa, iige dat ohccojuvvo Kelas.

Bargguhisvuodakássa máksá dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa, juos leat doarvái guhkká leamašan bargguhisvuodakássa lahttu ja barganeaktu ollášuvvá. Barganeaktu ollášuvvá, juos leat doarvái guhká leamašan barggus ovdal go bázat bargguheapmin.

Dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta máksojuvvo eanemustá 400 beavvi. Juos leat leamašan barggus vuollel 3 jagi, sáhtát oažžut dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa eanemustá 300 beavvi.

Jeara lassidieđuid dietnasii čatnašuvvan beaiveruđas iežat bargguhisvuodakássas dahje Bargguhisvuodakássaid oktasašorganisašuvnnas (Työttömyyskassojen yhteisjärjestö, suomagillii):

www.tyj.fi

Vuodđobeiveruhta

Juos it leat bargguhisvuodakássa lahttu itge oaččo dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa, Kela máksá vuodđobeiveruđa. Dat máksojuvvo eanemustá 400 beavvi. Juos leat leamašan barggus vuollel 3 jagi, vuodđobeiveruhta máksojuvvo eanemustá 300 beavvi.

Vuodđobeiveruđa oažžumii leat ráddjehusat, juos leat vuollel 25-jahkásaš. Dárkkis BE-doaimmahagas, sáhtátgo oažžut vuodđobeiveruđa.

Man olu sáhttá oažžut vuodđobeiveruđa?

Vuodđobeiveruhta lea 34,50 euro beavvis, ja dat máksojuvvo 5 beavvis vahkus. Juos dus leat mánát, oaččut mánábajádusa. Dat lea 5,41–10,25 euro beavvis mánáid logu mielde.

Vuodđobeiveruhtii sáhttá máksit bajádusoasi, juos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doibmii. Vuodđobeiveruđa bajádusoassi lea 4,91 euro beavvis. Vuodđobeiveruđa bajádusoassi máksojuvvo eanemustá 200 beavvis.

Vuodđobeiveruđas manná vearu.

Sáhtát ieš árvoštallat Kela neahttasiidduin rehkenastiin, man olu oaččut vuodđobeiveruđa (suomagillii).

www.kela.fi/laskurit

Barganeaktu

Vai oaččut vuodđobeaveruđa, fertet deavdit barganeavttu.

Barganeaktu ollašuvvá, juos

- leat leamašan barggus 26 vahku ovddit 28 mánu áigge
- bargoáigát leamašan unnimustá 18 diimmu vahkus
- bálkát leamašan suorggi bargoeaktosoahpamuša mielde
- dahje unnimustá 1 283 euro mánotbajis.

Maiddá barganbajit muhtun eará EU- dahje Edg-riikkas dahje Šveiccas sáhttet dohkkehuvvot.

Barganeaktui sáhttá rehkenastit barggu guhkitge áigodagas go 28 mánotbaji áiggis ovdamearka dihte dalle juos

- leat buohcan
- leat stuđeren
- leat dikšon vuollel 3-jahkásaš mánát
- leat oassálasttán BE-doaimmahaga ordnen doibmii.

Fitnodatdoalliin lea sin iežaset barganeaktu. Juos leat fitnodatdoalli, dárkkis vuodđobeaveruđa eavttuid Kelas.

Bargguheapmin olgoriikkain

Bargguhisvuodabeaveruhta máksojuvvo muhtun dáhpáhusain maiddá dalle, go leat olgoriikkain ja ozat doppe barggu.

Bargomárkandoarjja

Juos it sáhte oažžut dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa dahje vuodđobeiveruđa, dutnje sáhtta máksit bargomárkandoarjaga. Dan sáhtta oažžut 18–64-jahkásaš bargguhis bargguohcci, gii ássá fásta Suomas. Bargomárkandoarjaga áigi ii leat ráddjejuvvon.

Oaččut bargomárkandoarjaga, vaikke it deavdde barganeavttu. Oaččut bargomárkandoarjaga maiddái dalle, go leat juo ožžon bargomárkandoarjaga dahje vuodđobeiveruđa 400 beaivvi.

Bargomárkandoarjja ii máksojuvvo olgoriikii.

Doarjaga oažžumii leat ráddjehusat, juos leat vuollel 25-jahkásaš dahje juos dus ii leat ámmátlaš skuvlejupmi. Dárkkis BE-doaimmahagas, sáhtátgo oažžut bargomárkandoarjaga.

Man olu bargomárkandoarjaga oažžu?

Bargomárkandoarjja lea 34,50 euro beaivvis ja dat máksojuvvo 5 beaivvis vahkus. Bargomárkandoarjja lea nappo seammá stuoris go vuodđobeiveruhta ja maiddái das manná vearru.

Sáhtát oažžut bargomárkandoarjagii bajádusaid, juos dus leat mánát dahje juos don oassálasttát BE-guovddážiin sohppojuvvon doaimmaide. Bajádusat lea seamma sturrosaččat go vuodđobeiveruđas.

Bargomárkandoarjja lea earálágán go vuodđobeiveruhta das, ahte vanhemiid boadut sáhttet váikkuhit doarjaga mearrái.

Eará sisaboadut geahpedit bargomárkandoarjaga

Buot eará sisaboadut geahpedit bargomárkandoarjaga meari.

Juos dus leat kapitálaboadut, maiddái dat sáhttet geahpedit doarjaga meari. Kapitálaboadut leat ovdamearkka dihte láigoboahu, oasus ja vuovdinuoitu.

Kapitálaboadut eai goittotge váikkut bargomárkandoarjagii

- juos leat deavdán 55 jagi ja barganeaktu lea ollášuvvan ovdal go báhcet bargguheapmin
- juos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide.

Vánhemiid sisaboadut geahpedit doarjaga, juos ásat sudnuin. Oaččut liikká unnimustá beali bargomárkandoarjagisttát. Vánhemiid sisaboadut eai váikkut dalle, juos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide.

Máŋggat doarjagat eai váikkut bargomárkandoarjagii. Dat leat ovdamearkka dihte mánáidruhta, ealihanveahkki, áigái bohtindoarjja, ássandoarjja ja lápmásiiddoarjja.

Sáhtát ieš árvoštallat Kela neahttasiidduin rehkenastiin, man olu oaččut bargomárkandoarjaga (suomagillii).

www.kela.fi/laskurit

Bargan bargguhisvuoda áigge

Juos barggat gaskkohagaid bargguhisvuoda áigge, du bargboadut sáhttet geahpedit bargomárkandoarjaga dahje vuodđobeaveruda meari.

Sáhtát goittotge dinet 300 euro mánotbajis almmá, ahte dat geahpeda doarjaga meari.

Almmut bargodiimmuid ja bargobeivviid Kelai. Kela oažžu bálkádieduid bohtoregisteris ja atná daid ávkin ohcamušaid giedahallamis.

Skuvlen ja hárjehallan

Bargguheapmin dus lea vejolašvuohta ohcalit skuvlemii dahje hárjehallamii.

Ná buoridat vejolašvuođaid oažžut barggu.

Sáhtát oažžut doarjaga maiddái skuvlema dahje hárjehallama áiggis.

BE-guovddážis leat sierralágán barggolašvuođa buorideaddji bálvalusat.

Dat leat

- studeren
- bargofápmoskuvlejupmi
- bargoohcanhárjeheapmi
- karriera hárjeheapmi
- bargoiskkadallan
- skuvleniskkadallan
- veajuiduhtti bargodoaibma.

Jeara lasi barggolašvuođa buorideaddji bálvalusaid birra ja soaba daidda oassálasttimis BE-doaimmahagas.

Oaččut skuvlema dahje hárjehallama áiggis doarjaga nugo dábálaččat, juos leat soahpan oassálasttimis BE-doaimmahagain. BE-doaimmahagain sohppojuvvon skuvlema dahje hárjehallama áiggis sáhtát oažžut doarjagii maiddái bajádusa. Bajádusa sáhtá oažžut eanemustá 200 beaivvis.

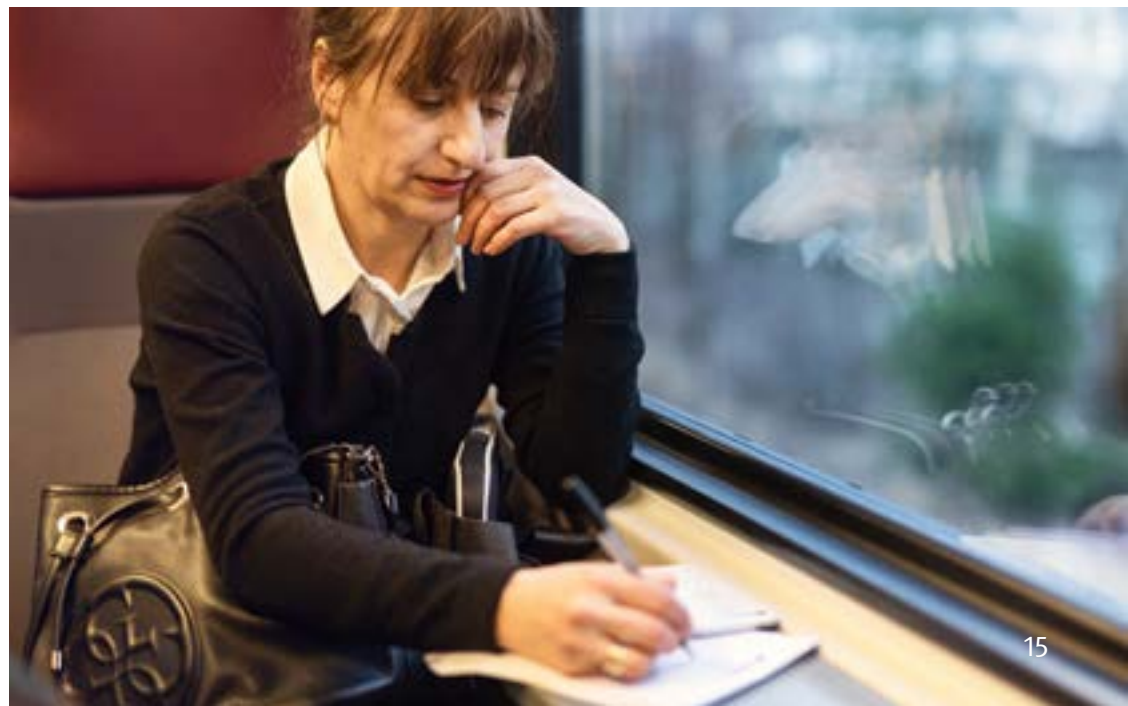
Muhtun dáhpáhusain sáhtát oažžut buhtadusa mátkegoluin ja eará goluin dan áigodagas, go oassálasttát skuvlemii dahje eará doimmaide.

Allaagát bargguhis olbmo doarjja

Juos leat lahka ealáhatági, sáhtát beassat nu gohčoduvvon ealáhatbohccái dahjege oažžut lassibeivviid dietnasii čatnašuvvan beaiveruhtii dahje vuodđobeaveruhtii. Dalle oaččut beaiveruđa dassáži, go sirdásat boarrásiidealáhakkii.

Váldde oktavuoda Kelai, juos smiehtat, sáhtátgo oažžut lassibeivviid vuodđobeaveruhtii. Juos háliidat lassibeivviid dietnasii čatnašuvvan beaiveruhtii, váldde oktavuoda iežat bargguhisvuodakássii.

Sáhtát ohcat boarrásiidealáhaga ovdal go deavddát 65 jagi, juos leat riegádan ovdal jagi 1962. Lassin don galggat leat bargguheapme ja oaččut lassibeivviid vuodđobeaveruhtii.

Ohcan ja máksin

Almmut vuos bargguhis bargguohccin BE-doaimmahagas. Oza bargguhisvuodadoarjaga Kelas, go leat leamašan bargguheapmin iežasvástoáiggi nappo 5 árgabeaivvi. Sáhtát oažžut bargguhisvuodadoarjaga mañálgihtii eanemustá 3 mánotbaji áigodagas.

Oza bargguhisvuodadoarjaga nehtas:

www.kela.fi/neahtas

Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat das galget leat mielde. Maiddá čuvvosiid sáhttá sáddet nehtas.

Sáhtát ohcat doarjaga maiddá skoviin, man oaččut Kela doaimmahagain ja neahtasiidduin:

www.kela.fi/skovit

Kela poastačujuhush lea

Kela

PL 10

00056 KELA

Sáhtát dikšut eanáš Kela-áššiid maiddá telefavnas.

Go Kela lea giedahallan du ohcamuša, oaččut ruoktot mearrádusa.

Mearrádusas mitalit doarjaga meari, vuodustusaid ja máksinbeaivvi.

Oaččut mearrádusa maiddá dalle, juos dutnje ii leat mieđihuvvon doarjja.

Kela máksá doarjagiid du bänkokuontui.

Bargguhisvuoda áigge almmuhus

Juos bargguhisvuolta joatkašuvvá, galggat doaimmahit Kelai bargguhisvuodaáigái guoskevaš almmuhusa 4 vahku gaskkaid. Kela máksá dutnje doarjaga du almmuhusa vuodul.

Bárgguhisvuodaáigge almmuhusa sáhttá dahkat nehtas dahje skoviin, man sáhttá čálihit Kela neahtasiidduin dahje viežžat Kela doaimmahagain.

Merke almmuhussii, guđe beivviid leat leamašan bargguheapme ja guđe beivviid leat oassálastán BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide.

Juos leat bargguhisvuoda áigge leamašan soaittáhagas barggus, merke almmuhussii, guđe beivviid leat leamašan barggus.

Almmut, juos du dilli nuppástuvvá

Juos du eallindilli nuppástuvvá, dat sáhttá váikkuhit Kela doarjagiidda, maid don oaččut. Nuppástus sáhttá guoskat ovdamearkka dihte ássama, boađuid, bargama dahje bearraša.

Muitte almmuhit nuppástusain Kelai. Sáhtát dahkat dan neahtas, telefovnnas dahje doaimmahagas.

Dus lea ovddasvástádus iežat bealis sihkarastit, ahte Kelas leat rivttes dieđut. Dalle doarjja máksojuvvo dutnje rivttes sturrosažžan.

Juos mearrádusas lea feaila

Juos leat dan oaivilis, ahte Kela mearrádusas lea feaila, sáhtát ohcat nuppástusa mearrádussii.

Oaččut mearrádusa mielde rávvagiid das, mo nuppástus ohccojuvvo.

Juos dus leat jearaldagat, váldde vuos oktavuoda Kelai.

Neahtas sáhtát

- ohcat doarjagiid
- sáddet čuvvosiid
- dárkkistit du ohcamuša dili
- sáddet ságaid
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Ná Kela bálvala

Neahtas

Loga Kela doarjagiid birra sámegillii:
www.kela.fi/davvisamegillii

Jeara ráđi:
www.kela.fi/kysy-kelasta

Rehkenastte doarjaga meari:
www.kela.fi/laskurit

Divššo áššiid neahtas:
www.kela.fi/neahtas

Čálit sisa neahttabálvalusaide

OmaKelai ja áigevárremii galgá čálihit sisa. Dárbbasat bânjkodovddaldagaid dahje mobiilannehusa.

Veahkki áššiiddikšumii

Juos áššiiddikšun neahtas lea váttis, sáhtát oažžut dasa veahki:
www.kela.fi/neahtas

Gáiddusbálvalusas oaččut persovnnalaš rávvema ja bagadeami:
www.kela.fi/gaiddusbalvalus

Sáhtát addit nuppi olbmui vuogitvuoda doaimmahit áššiid du beales.

Doaimmahagas

Dárkkis čujuhusaid ja rabasáiggiid:
www.kela.fi/doaimmahagas

Telefovnnas

Davvisámegielat telefonbálvalus Rabas vu–be diibmu 9–11.
020 634 2894

Várre telefonáiggi

Sáhtát sáddet Kelai rávdnjepoastta ja bivddát, ahte dutnje váldojuvvo oktavuoha:
saame@kela.fi

Eará bálvalannummirat

Rabas vu–be diibmu 9–16.

Áigái bohtindoarjja.....020 692 207
Ássan.....020 692 210
Bargguhisvuoha.....020 692 210

Bearran.....020 634 4940
Buohcan ja koarttat.....020 692 204
Ealáhagat.....020 692 202

Riikkaidgaskasaš dilit (vu–be diibmu 10–15)..020 634 0200
Stuđeren ja vearjo-geatnegasvuoha.....020 692 209
Váhnenvuoha.....020 692 206

Veajuiduhttin ja lápmásiidovddut.....020 692 205

Ringema ja ráiddus vuorddášeami mávssut mearrášuvvet du operáhtora hattiid mielde.

Kela davvisámegillii

Sámegielat neahttasiiddut:

www.kela.fi/davvisamegillii

Sámegielat gihppagat:

Almmolaš ássandoarjja

Áigáibohtindoarjja

Bargguhisvuohta

Buohcan ja veajuiduhttin

Ealáhagat ja eará doarjagat ealáhatoažžui

Fárren Supmii dahje Suomas olgoriikii

Mánnábearrašat

Stuðeren ja vearjogeatnegasvuohta

Sámegielat gihppagiid sáhttá čálihit

Kela neahttasiidduin:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet